

Generelle licensbetingelser for anvendelse af Dankort-varemærker og Dankort-håndbogen

Journal nr. 3:1120-0301-139/Fødevarer og Finans/bjs

Rådsmødet den 27. februar 2002

Resumé

1. Dankort A/S har anmeldt licensbetingelser for anvendelse af Dankort-varemærker og reglerne i Dankort-håndbogen med anmodning om en erklæring efter konkurrencelovens § 9 og en fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.
2. Licensbetingelserne og Dankort-håndbogen fastlægger betingelserne for at opnå licens til at udstede og indløse Dankort. Endvidere fastlægger de licenshavers rettigheder til at anvende Dankort-varemærker.
3. Det er alene pengeinstitutter, der udøver virksomhed i Danmark, der kan få licens til at udstede og indløse Dankort. Licensen er ikke-eksklusiv, udelelig og uoverdragelig. Licenshaver skal endvidere - enten selv eller gennem aftale med en anden licenshaver - tilslutte sig en række af Finansrådets sektoraftaler gældende for betalingsformidling.
4. Håndbogen omfatter regler for procedurer, udstyr, kortudstedelsesregler, gode råd ved brug af Dankort, indløsningsregler m.v.
5. Styrelsen finder, at licensbetingelserne ikke indeholder bestemmelser, der er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan derfor meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9 til denne aftale.
6. Ligeledes indeholder reglerne i Dankort-håndbogen efter styrelsens opfattelse ikke bestemmelser, der er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan derfor meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9. Dette gælder dog ikke reglerne i håndbogen om, at kortudsteder over for kortindløser garanterer at indløse betalinger op til et angivet beløb. Disse bestemmelser begrænser kortudsteders konkurrencemuligheder. Han kan således ikke afvise transaktionerne, heller ikke hvis der ikke er dækning på kontoen. Han kan heller ikke afvise transaktioner fra et konkurrerende pengeinstitut. I det bestemmelserne gælder for næsten alle pengeinstitutter i Danmark, er den omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2. Der kan derfor ikke meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9 til disse regler.
7. Disse regler i Dankort-håndbogen om kortudsteders garanti over for kortindløser kan dog fritages efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.

Afgørelse

8. Det meddeles Dankort A/S, at

- licensbetingelserne ikke efter de forhold, som Konkurrencerådet har kendskab til, falder ind under forbudet i konkurrencelovens § 6, stk. 1, hvorfor der kan meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9,
- Dankort-håndbogens regler heller ikke efter de forhold rådet er bekendt med indeholder bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan således meddeles en ikke indgrebserklæring efter § 9. Dette gælder dog ikke reglerne i håndbogen (DK 5.10.20 – 5.10.21 – 5.10.22 – 5.10.23 – 5.10.25) om at kortudsteder over for kortindløser garanterer at indløse betalinger op til et angivet beløb. Disse bestemmelser er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2. Der kan derfor ikke meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9 til disse regler,
- Dankort-håndbogens regler (DK 5.10.20 – 5.10.21 – 5.10.22 – 5.10.23 – 5.10.25) om kortudsteders garanti over for kortindløser fritages efter konkurrencelovens § 8, stk. 1.

Fritagelsen gælder fra 23. august 2001 til 31. december 2005.

Sagsfremstilling

Sagens baggrund

Indledning

9. PBS Holding (PBS) og Dankort A/S (PBS Danmark A/S) har den 29. december 2000 anmeldt 1) ”Generelle licensbetingelser for anvendelse af Dankort-varemærker”, og 2) ”Dankortet”, herunder Dankort-håndbogen. Begge disse anmeldelser var ændringer af tidligere anmeldelser fra PBS Holding, der var omfattet af konkurrencelovens § 27, stk. 4.

10. I maj 2001 blev Dankort A/S udskilt af PBS-koncernen som et selvstændigt selskab med virkning fra 1. januar 2001. Selskabet overtog rettighederne til Dankort. Samtidig fik det navnet Dankort A/S. Som følge af disse organisatoriske forhold anmeldte Dankort A/S den 23. august 2001 ændringer til aftalerne. Med disse ændringer er aftalerne ikke længere omfattet af konkurrencelovens § 27, stk. 4.

11. Anmelder har i begge tilfælde anmodet om en ikke indgrebserklæring i henhold til konkurrencelovens § 9, og en fritagelse i henhold til konkurrencelovens § 8, stk. 1.

12. Rådet har tidligere behandlet PBS Holdings vedtægter, der har fået en erklæring efter konkurrencelovens § 9¹, ligesom styrelsen har afgjort nogle anmeldelser for PBS Holding bl.a. om licensbetingelser for internationale kort og regler for BetalingsService.

13. Rådet har på mødet i januar 2002 behandlet Dankort A/S' vedtægter og aktionæroverenskomst.

14. Dankort A/S har også anmeldt ”Priser for Dankort-licenstagere”. Denne anmeldelse er ændret pr. 20. december 2001 og behandles på et senere tidspunkt.

Virksomhederne

15. Dankort A/S er dannet ved en udspaltning af opgaver og aktiver fra PBS Holding A/S. Udspaltningen af Dankort A/S skete på en stiftende generalforsamling i maj 2001. I forbindelse hermed er alle rettigheder til Dankort-varemærker og regelsætningen for Dankort, som tidligere lå i PBS, blevet overført til Dankort A/S.

16. Aktionærkredsen i Dankort A/S er den samme som for PBS Holding. Det betyder, at 140 pengeinstitutter er aktionærer i selskabet. Danske Bank har efter fusionen med BG Bank knap 44 pct. af aktierne, men har over for Konkurrencerådet i forbindelse med fusionen med RealDanmark forpligtet sig til at sælge BG Banks tidligere andel, så de maksimalt får 25,9 pct. af aktierne. Unibank ejer 27,6 pct. af aktierne.

17. Dankort A/S har ikke aflagt noget regnskab, men styrelsen anslår, at selskabets årsomsætning vil komme til at ligge i størrelsesordenen 30 – 35 mio. kr.

18. Licensbetingelserne m.v. retter sig mod i første række pengeinstitutter (licenshavere) i Danmark og i næste række mod de daglige brugere af Dankort dvs. forbrugerne (kortholdere) og detailhandlen (betalingsmodtagere).

19. Der er 190 pengeinstitutter i Danmark inkl. Grønland og Færøerne 164 af disse har licens til at udstede og indløse Dankort (Visa/Dankort). 96.000 forretninger i Danmark modtager Dankort.

Baggrund

20. I april 1999 vedtog Folketinget at ændre den bestemmelse i den dagældende betalingskortlov, der forbød pengeinstitutterne at opkræve gebyr hos betalingsmodtager til dækning af omkostningerne ved driften af et betalingssystem². Ændringen gjorde det muligt for pengeinstitutterne at opkræve gebyr for brugen af et betalingskort, når dette skete i forbindelse med handel på Internettet. For den almindelige fysiske handel blev gebyrforbudet opretholdt.

21. Folketinget tilkendegav samtidig, at det var parat til at overveje en total ophævelse af gebyrforbudet. Dette krævede dog, at det kunne konstateres, at forudsætningerne for fuld og reel konkurrence på betalingskortmarkedet var til stede. Konkurrencestyrelsen skulle årligt udarbejde en rapport til erhvervsministeren om konkurrenceforholdene på kortmarkedet. Rapporten skulle indeholde en vurdering af konkurrenceforudsætningerne. Rapporten skal evalueres af et panel af interessenter, der afgiver en udtalelse herom til ministeren.³ Der blev indsat en revisionsbestemmelse, der medførte, at der inden 1. november 2001 skulle fremsættes et forslag for Folketingen om ændring eller ophævelse af gebyrforbudet.

22. Pengeinstitutterne udarbejdede på baggrund af Folketingets krav en plan for ”Fremtidens kortmarked” fra april 2000⁴. Planen beskriver hvordan pengeinstitutterne har tænkt sig at udvikle det danske betalingskortmarked, så der skabes forudsætninger for konkurrence. En vigtig del heraf er at en række opgaver omkring Dankort, som hidtil har været forbeholdt PBS, flyttes til andre virksomheder. Alle pengeinstitutter skal således i fremtiden foruden at kunne udstede Dankort også indløse betalinger med kortet. Derved kan der skabes konkurrence om udstedelse og indløsning af kortbetalinger. Så længe PBS havde monopol på at indløse betalingerne, var der ikke forudsætninger for konkurrence om indløsning.⁵

23. Konklusionen i Konkurrencestyrelsens seneste rapport fra juni 2001 var imidlertid, at forudsætningerne for konkurrence endnu ikke var opfyldt fuldt ud. Styrelsen hæftede sig ved to forhold. For det første manglede man at konstatere, at nye typer Dankortterminaler virkede efter hensigten. De nye terminaler skal sikre mulighed for konkurrence, idet den enkelte detailhandler skal kunne vælge mellem forskellige kortindløser, herunder andre end PBS og pengeinstitutterne. De gamle dankortterminaler med PIN kan kun kommunikere med én indløser (i praksis PBS). Dernæst mangler man en konkurrenceretlig vurdering af aftalerne bag det nye selskab Dankort A/S. Aftalerne forelå ikke i juni 2001, men er siden anmeldt.

24. Betalingskortpanelet var enig i Konkurrencestyrelsens vurdering af dette spørgsmål, og denne vurdering blev lagt til grund i det lovforslag, som blev fremsat i Folketinget den 24. oktober 2001. Forslaget drejede sig om revision af gebyrforbudet i betalingsmiddelovens § 14. Da forudsætningerne for konkurrence endnu ikke var opfyldt, gik forslaget ud på, at fristen for revision af § 14 blev udsat 1 år til 1. november 2002. I den forbindelse blev det anført, at de konkurrenceretlige aspekter om aftalerne bag Dankort A/S ville blive forelagt Konkurrencerådet omkring årsskiftet 2001/02⁶.

Betalingsmiddeloven

25. Dankort er et betalingsmiddel og reguleret af betalingsmiddeloven⁷. Tilsynet med overholdelse af betalingsmiddeloven ligger overordnet hos Forbrugerombudsmanden, men Konkurrencestyrelsen er tilsynsmyndighed for så vidt angår lovens bestemmelser om gebyrfastsættelse mv. (§§ 14, 15 og 16).

26. Loven har til formål at sikre at betalingsmidler, der er omfattet af loven, er sikre og velfungerende. Desuden indeholder loven regler, der beskytter forbrugerne (kortholderne) og betalingsmodtagerne (forretningerne).

27. Udstedere af betalingskort har pligt til at anmelde betalingssystemet til Forbrugerombudsmanden, jf. betalingsmiddelovens § 6 og til at stille informationsmateriale til rådighed for brugerne af betalingsmidlet. Materialet skal særligt gøre opmærksom på de sikkerhedsmæssige krav, brugeren skal efterleve.

28. Betalingsmiddeloven indeholder regler om usteders og brugers hæftelse og ansvar i forbindelse med brugen af betalingskort (§§11 og 12). Loven regulerer tabsfordelingen mellem bruger og udsteder i tilfælde af uberettiget brug af betalingsmidler af tredjemand. Bestemmelserne om hæftelse og ansvar kan ikke fraviges ved aftale til skade for brugeren (§ 17, stk.1).

29. Betalingsmiddelovens § 14 forbyder som nævnt udsteder og indløser at opkræve gebyr fra betalingsmodtager i den fysiske handel. Derimod kan der opkræves gebyr fra betalingsmodtager i den ikke-fysiske handel. Betalingsmodtager kan opkræve gebyr hos kortholder, når denne benytter et betalingsmiddel. Gebyrets størrelse må dog ikke overstige betalingsmodtagers gebyr for betalingstransaktionen til indløser.

Markedet

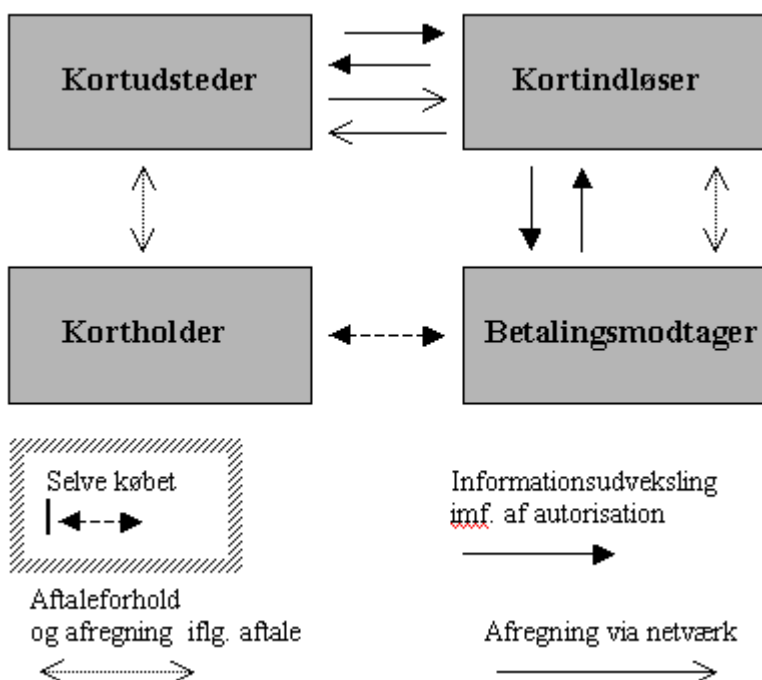
30. Et betalingskortsystem omfatter forskellige ydelser, der tilbydes forskellige brugere. Indehavere af et kort har ret til at betale med kortet og/eller hæve kontanter. Betalingsmodtager skal sikres

betaling (indløsning) for varer og tjenester. De virksomheder, der udsteder kort og indløser betalinger, behøver ikke være de samme. For at et betalingsformidlingssystem kan fungere, kræves det, at de parter, der udbyder ydelser, kan kommunikere indbyrdes. En væsentlig forudsætning for at et sådant system kan fungere er, at der er en velfungerende infrastruktur, der kan klare driften. Den omfatter forbindelse til forretningernes terminaler, datacentraler mv. og nødvendiggør aftaler mellem parterne. Infrastrukturen skal løbende tilpasses, udvikles og vedligeholdes.

31. Når et betalingskort benyttes til at betale for køb af varer og tjenesteydelser, skal der på kort tid (elektronisk) sendes informationer, der skal sikre at transaktionen, der registrerer købet, gennemføres hurtigt og korrekt, og der skal efterfølgende ske en betalingsoverførsel.

32. Figur 1 viser et betalingsformidlingssystem med 4 parter. Figuren skitserer de aftale- og informationsmæssige relationer, der er mellem parterne.

Figur 1. Parter i betalingskortoverførsler

Note: Figuren er vist med 4 parter i betalingsformidlingen, men der kan være færre eller flere parter involveret i en kortbetaling. Fx kan flere parter gøre brug af et "serviceprovider" selskab, som kan udføre visse ydelser på deres vegne, fx leverancer af terminaler og service til disse.

Kilde: PBS

33. Dankort udstedes af pengeinstitutterne (kortudstedere). Dankort udstedes til en bestemt kortholder. Det er personligt og kan således kun benyttes af den bruger, det er udstedt til. Kortholder kan benytte sit Dankort til at betale i alle de forretninger, der har indgået aftale om indløsning af Dankort (96.000), samt til bankforretninger.

34. Dankortet er i konkurrence med andre betalingskort. Der sondres mellem debet- og kreditkort. Et debetkort er et betalingskort, hvor beløbet afregnes med kortholder, så hurtigt det er muligt, som regel inden for et døgn. Det sker ved direkte træk fra kortholders konto. Et kreditkort giver kortholder en vis kredittid, inden der skal betales.

35. Debetkort udstedes i praksis kun af pengeinstitutterne. Det hænger sammen med, at kortholder ved et debetkort skal have en indskudskonto hos kortudsteder. Og da pengeinstitutterne ifølge bank- og sparekasselovens § 1, stk. 5, har eneret til at markedsføre sig som modtagere af indskud, har de i praksis også monopol på at udstede debetkort. Betalinger og kontanthævninger med debetkort i automater og i forretninger er samtidig en effektiv måde for pengeinstitutterne at gennemføre udbetalinger fra indskudskonti.

36. Pengeinstitutter udsteder ofte også kreditkort, men disse kort udstedes også af mange andre virksomheder, fx benzinselskaber og større detailkæder eller sammenslutninger af detailhandlende.

37. Betalingsmodtagere er forretninger og institutioner, der tager mod betalinger med kort. Dette kræver, at forretningen har indgået en indløsningsaftale med en kortindløser, og har fået etableret de nødvendige kommunikationssystemer.

38. Kortindløsning udbydes af selskaber, der har den tilstrækkelige datakraft til at kunne udføre transaktionerne og som samtidig elektronisk er sikret kommunikation med terminaler hos alle betalingsmodtagere. Dette sker typisk via telenet.

39. De transaktioner, der skal kunne gennemføres inden for et kort tidsinterval for at foretage disse betalingsoverførsler, forudsætter et kompleks af aftaler mellem de involverede parter. Nogle af de vigtigste aftaler er:

- mellem kortudsteder og kortholder om anvendelse, ansvar mv. Ved kreditkort aftales endvidere kredittid, renter og tilbagebetalingsbetingelser
- mellem kortindløser og betalingsmodtager om ret til at bruge varemærker og derved markedsføre sig som betalingsmodtager for kortet, samt om autorisering af kortbetalinger
- mellem betalingsmodtager og kortindløser om overførsel af penge og garanti for betaling (under visse forudsætninger, fx at man har sikret sig, at kortet er gyldigt, at kortholder er autoriseret og at beløbet ligger inden for aftalte garantigrænser)
- mellem kortindløser og kortudsteder om autorisering af betalinger og overførsel af midler evt. inkl. bogføring på relevante konti

Det danske betalingskortmarked

40. Det mest udbredte kort i Danmark er Dankort. Det er samtidig eneste danske debetkort, og udstedes kun af pengeinstitutter. Næsten alle pengeinstitutter i Danmark udsteder Dankort.

41. De øvrige betalingskort på det danske marked er alle kreditkort. En væsentlig del af de kreditkort, der udstedes i Danmark, er internationale kreditkort, Visa, MasterCard, Eurocard, Amex, Diners Club. De vigtigste internationale kort udstedes kun af pengeinstitutter (MasterCard, Visa og Amex). Visa udstedes i Danmark kun i forbindelse med Dankort⁸. Eurocard udstedes af PBS International, og Danske Bank har licens til at udstede Amex. Diners Club udsteder selv sine kort.

42. Detailhandlen og benzinselskaberne i Danmark udsteder egne kreditkort. Disse kreditkort kan kun anvendes i begrænset omfang – dvs. egne benzinstationer og/eller et begrænset antal forretninger.

43. Der var med udgangen af 2001 3,2 mio. Dankort i omløb i Danmark, heraf var godt halvdelen Visa/Dankort. Det svarer i gennemsnit til, at 7 ud af 10 danskere over 18 år har et Dankort. Der blev foretaget 439 mio. transaktioner med Dankort i Danmark i 2001 og 98 pct. af disse transaktioner foretages elektronisk. Dankort bliver anvendt i 81 pct. af korttransaktionerne, jf. tabel 1.

Tabel 1: Markedsandele betalingskort 1999 (Pct.)

KORT	PCT.
Dankort	81
Kort udstedt af benzinselskaber og detailhandel	10
Kort udstedt af pengeinstitutter og finansieringsselskaber	8
Internationale kortselskaber	1

Kilde: Konkurrenceforholdene på betalingskortmarkedet 2001, Konkurrencestyrelsen

44. Der er i 2002 i Danmark 96.000 forretninger, der har aftale om at få indløst dankortbetalinger, heraf har 25.000 forretninger PIN-terminaler. De internationale kort kan benyttes 27.000 steder, herunder forretninger med mange turister.

45. Det er pengeinstitutterne, der foretager indløsning af Dankort i den almindelige fysiske handel, mens PBS står for indløsningen af internethandel. De internationale kort indløses hos PBS, bortset fra Diners Club og Amex, hvor Diners Club A/S respektiv Danske Bank står for indløsning. For de øvrige kreditkort gælder, at udsteder som hovedregel også står for indløsningen.

46. For næsten alle indløsere i Danmark gælder, at de benytter PBS' elektroniske terminalstruktur i forbindelse med indløsningen. Dette hænger sammen med, at PBS i dag står for den landsdækkende infrastruktur, der skal sikre kommunikationen mellem de forskellige deltagere og som kan levere de ydelser, der er nødvendige for at betalingssystemet kan fungere.

47. I 1999 var der tilsluttet 83.000 elektroniske terminaler til PBS' betalingsinfrastruktur via telenettet. 42.000 af disse terminaler er PIN-terminaler, hvor Dankortets PIN-kode⁹ skal benyttes for at berigtige transaktionen. Disse terminaler, der især er opstillet i dagligvareforretninger, trafikcentre m.v., har næsten 80 pct. af alle transaktioner. Sikkerheden i PIN-terminaler forudsætter, at de kun har én opkobling - PBS. PBS har således i praksis haft monopol på at kommunikere med alle de vigtigste forretninger.

48. Bindingen til én opkobling forudsættes afskaffet, når planerne for "Fremtidens kortmarked" realiseres og de nye dankortterminaler introduceres. Det er et krav, at de nye terminaler kan kommunikere med flere forskellige selskaber. De nye terminaler er kommet på markedet primo 2002.¹⁰

Generelle licensbetingelser for anvendelse af Dankort-varemærker

49. Dankort A/S har udarbejdet generelle licensbetingelser for anvendelse af Dankort-varemærker. Betingelserne omfatter foruden ”Generelle licensbetingelser for anvendelse af Dankort-varemærker” også reglerne i ”Dankort-håndbogen”.

50. Licensbetingelserne udgør grundlaget for at udstede og indløse Dankort. De generelle licensbetingelser forpligter licenshaverne til at opfylde de krav og vilkår, der fremgår af licensbetingelserne og af Dankorthåndbogen.

51. Dankort A/S udsteder ikke selv kort men giver licens til at anvende Dankort-varemærker dels til udstedere af Dankort og dels til indløserne, der ønsker at tilbyde aftaler om indløsning af betalinger med Dankort.

52. Licenshaveren skal være et pengeinstitut, der udøver virksomhed i Danmark. Samtidig skal licenshaver have indgået følgende aftaler med Finansrådet:

- Aftale om deltagelse i sumclearing og afvikling heraf m.v.¹¹,
- Aftale vedrørende konti med check og/eller Dankort¹²,
- Hævekortaftalen¹³,
- Aftale vedrørende interbankgebyrer i betalingsformidling¹⁴ og
- Aftale med det selskab, Finansrådet har anvist til clearing af transaktioner (i dag er det PBS).

53. Det er en forudsætning for at opnå indløsningslicens, at licenshaver samtidig har licens til at udstede Dankort og aktivt udbyder Dankort.

54. Licens til brug af Dankort-varemærker er ikke-eksklusiv. Den er uopdelelig, dvs. at den ikke kan opdeles i to eller flere licenser. Licenserne er endvidere uoverdragelige - hverken licens eller dertil knyttede rettigheder eller forpligtelser kan overdrages, hverken helt eller delvist uden bestyrelsens samtykke.

55. I forbindelse med indløsningslicens kan licenshaver videregive en begrænset brugsret til Dankort-varemærker til betalingsmodtager, når der indgås indløsningsaftale. Betalingsmodtagers brugsret omfatter kun adgangen til at bruge varemærkerne i forbindelse med markedsføring af ydelser, der kan betales med Dankort.

56. Licenserne omfatter kun aktiviteter i Danmark, medmindre andet er aftalt med Dankort A/S.

57. En sammenslutning af licenshavere kan i fællesskab opnå licens til indløsning af betalinger med Dankort – et såkaldt indløsningsfællesskab. Et indløsningsfællesskab forudsætter, at alle fællesskabets medlemmer har licens til at udstede Dankort og aktivt udbyder kortet.

58. Såvel Dankort A/S som licenshaver kan opsi licenser til brug af Dankort-varemærker skriftligt med 12 måneders varsel.

59. Licensbetalingen er omfattet af en særskilt vedtagelse, der behandles senere.

Dankort-håndbogen

60. Håndbogen udfylder licensbestemmelserne og fastlægger de forretningsgange, den enkelte licenshaver skal udarbejde på basis af egne individuelle forhold.

61. Dankort-håndbogen indeholder således bestemmelser om PINkort, og -koder, kortindehaverregler, kvitteringer, kontoudskrifter, software, spærring og inddragelse af kort, kontroller, nødprocedurer, datafangst, terminalkrav, registre for pengeinstitutter, forretninger, terminaler og misbrugere, samt kryptografi, design, tjeklister og regler om internetbetalinger (SET-certifikater, software m.v.)

62. Indehavere af indløsningslicens må ikke indgå indløsningsaftaler om fjernsalg. Disse indløsningsaftaler indgås i dag af PBS, men vil senere blive overført til pengeinstitutterne. I forlængelse heraf er fastsat regler for ansvarsfordelingen mellem de involverede parter i forbindelse med behandling af indsigelser.

63. Der må kun indgås off-line aftaler med forretninger, som Dankort A/S vurderer som sikkerhedsmæssigt forsvarlige¹⁵. Der foreligger forhåndsgodkendelser til en række betalingsmodtagere/brancher (dataleverandører). Det drejer sig bl.a. om taxi, både, fly og visse detailhandlende.

64. Der gælder en række grundkrav til betalingsmodtagere, der ønsker at indgå indløsningsaftaler. Bl.a. skal der foreligge tilfredsstillende soliditetsoplysninger og betalingsmodtager må ikke være registreret i RKI Kreditinformation.

65. Kortindløser skal indløse alle betalinger med Dankort fra betalingsmodtagere, der har indgået indløsningsaftale. Det skal fremgå af indløsningsaftalen, at betalingsmodtager har pligt til at modtage betaling med alle kort med Dankort-logo.

66. I dankortsystemet garanterer kortudsteder over for kortindløser, at kortholders betalinger vil blive indløst med op til 3.000 kr., hvis kortet aflæses elektronisk, og der er anvendt PIN-kode. Hvis kortholder har underskrevet en nota, og kortet enten er aflæst i en terminal eller der er taget aftryk af kortet i en prægemaskine ("fluesmækker"), garanterer kortudsteder over for kortindløser, at kortholders betalinger vil blive indløst med op til 1.000 kr. Der skal over for betalingsmodtager oplyses om betalingsgarantiens størrelse og hvilke frister, der gælder for indsendelse af transaktioner.

67. I specielle situationer fraviges disse garantiregler. Det gælder fx på internettet, hvor der gælder forskellige regler alt efter, hvilket sikkerhedssystem, der er valgt. SSL-løsningen, der er standard i de almindelige browsere (explorer og netscape) eller SET (der er en specielt udviklet standard). Garantien er også anderledes ved telefonordre eller mobil- og brobizz-betalinger.

68. Kortudsteder forpligtes endvidere til at sikre, at der ved anvendelse af kortet hos betalingsmodtagere, der tilbyder spil og væddemål, herunder kasinoer, forhandlere af lotterisedler, væddeløbsbaner og lignende, gælder en begrænsning på kortholders træk på 3.000 kr. pr. dag. Bestemmelsen træder først i kraft 1. april 2002. Kortindløser for de pågældende betalingsmodtagere er forpligtet til at oplyse om denne begrænsning.

69. Det skal fremgå, hvorledes betalingsmodtager skal forholde sig over for kortholder med hensyn til betaling med kortet, herunder kontrol af kortet. Der skal oplyses om krav om kvittering for hver transaktion, og om betalingsmodtagers mulighed for at opkræve gebyr fra brugere.

70. Størsteparten af de Dankort, der er udstedt, er kombineret med Visa (co-branded). Visa-applikationen på Dankortet gælder ikke i Danmark, men kun i udlandet. Anmeldelsen gælder ikke Visa-reglerne, der i øvrigt er fastsat af PBS. Dankort A/S og PBS skal sikre, at der ikke er uoverensstemmelse mellem Visa-krav og Dankort-krav.

Kommissionens beslutning om Visa International

71. Kommissionen traf den 9. august 2001 en afgørelse om Visa International's regler.¹⁶ Ved afgørelsen meddelte Kommissionen en negativ attest til nærmere angivne regler i Visa's system. Andre dele af regelsættet behandles fortsat. Kommissionens beslutning griber ikke direkte ind i sagen om Dankort A/S, men mange af problemstillingerne er parallelle og vil nærmere blive berørt i vurderingsafsnittet.

Vurdering

72. Dankort A/S og de virksomheder, der indgår licensaftale, driver økonomiske aktivitet. Der er således tale om erhvervsvirksomhed, jf. konkurrencelovens § 2. Dankort A/S og licenshavernes aktiviteter er underlagt lov om visse betalingsmidler, hvorfor visse af bestemmelserne i Dankort-håndbogen er en direkte eller nødvendig følge af den lovs bestemmelser. Der gælder ikke undtagelser eller fritagelser i henhold til konkurrencelovens § 4. Der er ikke tale om koncerninterne forhold (§ 5)

73. Licensbestemmelserne er fastsat af Dankort A/S. Ved at indgå aftalerne på de fastsatte vilkår forpligter licenshaverne sig til at overholde de fastsatte bestemmelser og dermed gå ind i aftalen. Bestemmelserne kan derfor vurderes efter konkurrencelovens § 6, stk. 1. Bestemmelserne er ikke omfattet af bagatelreglerne jf. konkurrencelovens § 7, idet omsætningen hos de deltagende virksomheder overstiger 1 mia. kr., jf. reglerne for beregning af omsætningen fastsat ud fra § 7, stk. 4.

Det relevante marked

74. Betaling med betalingskort er i konkurrence med andre betalingsformidlingsinstrumenter, kontanter, check, giro, betalingsservice etc. Der er imidlertid ikke fuld substitution mellem betalingskort og de andre anførte instrumenter. Betalingskort anvendes typisk til større beløb end kontanter. En gennemsnitlig dankorttransaktion er således på 350 kr. Forbrugerne vil normalt ikke gå rundt med større beløb, men til store betalinger anvende kort, check eller bankoverførsel. Et kort er mere håndterligt specielt til OTC-transaktioner¹⁷, mens check i Danmark navnlig er et middel til fjernbetaling. Indføres der (en lav) betaling for brug af betalingskort (enten af betalingsmodtager eller af pengeinstitutter) er det sandsynligt, at en del mindre betalinger vil flytte til kontanter, men det er ikke realistisk at antage at omfanget af større betalinger vil blive væsentligt lavere.

75. Det kan overvejes om kreditkort kan substitueres med debetkort, men der er ikke grund til at tage stilling til spørgsmålet her, da det ikke ændre vurderingen.

76. Det geografiske marked er Danmark. Selv om de internationale kort kan bruges over hele verden, så er kortsystemerne fortsat indtil videre nationale. Aftaler indgås næsten kun nationalt, og clearing og afvikling er basalt set nationale operationer (Visa-sagen punkt 32 – 46).

Konkurrencelovens § 6, stk.1-3

77. Licensaftalen og Dankort-håndbog fastsætter en række forretningsbetingelser for deltagerne.

Licensbetingelserne

78. Bestemmelserne i licensbetingelserne indebærer, at licenshaver skal være et pengeinstitut, der udøver virksomhed i Danmark.

79. Kravet om, at det alene er pengeinstitutter, der kan opnå licens fra Dankort A/S, indebærer ikke nogen konkurrencebegrænsning. Dankort er et debetkort, hvilket medfører, at kortholder skal have en indskudskonto hos udsteder. Det følger af bank og sparekasseloven, at det alene er pengeinstitutter, der kan annoncere efter indlånskunder. Andre virksomheder vil således ikke kunne markedsføre sig som indskudsmodtagere og dermed heller ikke som dankortudstedere.

80. Visas regler indeholder ligeledes et krav om at licens til udstedelse og indløsning af selskabets kort kun gives til pengeinstitutter. Kommissionen har endnu ikke truffet afgørelse om Visa's medlemsregler (jf. note 6 til afgørelsen).

81. Det forhold, at pengeinstitutterne skal udøve virksomhed i Danmark kan heller ikke anses for konkurrencebegrænsende. Dankortet kan således alene bruges i forretninger i Danmark og på internettet. Reglerne åbner dog mulighed for, at grænsehandelsbutikker kan modtage Dankort. En række grænsehandelsbutikker har således indgået indløsningsaftale for Dankort.

82. Tilsvarende nationale debetkort for pengeinstitutter findes i andre EU-lande, fx Frankrig.

83. Det følger af licensbetingelserne, at det er et krav, at licenshavere, der ønsker licens til indløsning af Dankort også skal have licens til at udstede Dankort og selskabet skal aktivt udstede Dankort.

84. Bestemmelsen om, at et pengeinstitut for at blive indløser af Dankort også aktivt skal udstede kortet, ses ikke at medføre nogen indskrænkning eller forvridning af pengeinstitutternes erhvervsudøvelse. Et stort antal Dankort er en forudsætning for, at forretningerne har interesse i at indgå indløsningsaftaler. Kortudstedere og kortindløserne har forskellige komplementære interesser i, at der er mange kort og mange forretninger, der modtager kort. Særlig gælder endvidere, at det danske gebyrforbud betyder, at systemet ikke må vælte omkostningerne over på betalingsmodtager. De erhvervsmæssige konkurrencemuligheder for indløserne er dermed beskedne.

85. Visas regler indeholder ligeledes en bestemmelse om, at licens til at indløse selskabets kort betinges af, at licenshaver også er aktiv udsteder af Visas kort. EU-Kommissionen har meddelt en negativ attest til denne bestemmelse (beslutningens artikel 1, dot 5).

86. Licenshaver skal tilslutte sig nærmere angivne aftaler indgået i Finansrådets regi. Tilslutningen kan ske indirekte dvs. gennem et andet pengeinstitut.

87. De pågældende Finansrådsaftaler har modtaget en § 9-erklæring (herunder aftalen om sumclearing) eller en fritagelse efter § 8, stk. 1, (hævekortaftalen og interbankgebyr aftalen), jf. punkt 53. Flertallet af pengeinstitutter deltager i dag kun indirekte i sumclearingen, idet de har set en fordel i et sådant samarbejde. Styrelsen har ikke modtaget henvendelser i anledning af disse betingelser.

88. Endelig skal licenshaver indgå aftale med det selskab, Finansrådet har anvist til clearing af transaktioner. I dag er det PBS.

89. Det betyder, at der er et monopol på clearing, dvs. opgørelsen af betalinger, information m.v. Betalingsformidlingsinfrastrukturen for dankorttransaktioner i forretninger er bygget op på en central clearing gennem PBS. Alle transaktioner i forretninger går således helt eller delvist over PBS. Betalingsformidlingsinfrastrukturen skal ikke vurderes i sammenhæng med Dankort-licenserne, men må lægges til grund som givet. Og ud fra dette kan kravet om at indgå aftaler med PBS ikke anses for konkurrencebegrænsende. Kravene om at licenshavere skal deltage i Finansrådets sektoraftaler og i PBS-clearingen betyder, at de nødvendige kommunikationsforbindelser til andre licenshavere, betalingsmodtagere, kortholdere m.v. er på plads.

90. Licenserne til at benytte varemærkerne er ikke-eksklusive, uopdelelige og uoverdragelige. Dankortvaremærkerne er beskyttet i henhold til varemærkeloven¹⁸, der indrømmer indehaveren – i dette tilfælde Dankort A/S en eneret til mærket. Det betyder, at Dankort A/S lovligt kan forbyde andre at gøre erhvervsmæssig brug af varemærkerne. Bestemmelserne om uoverdragelighed kan således ikke anses for omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1.

91. Licensbestemmelserne indeholder således ikke efter de forhold styrelsen er bekendt med, bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1.

Dankorthåndbogen

92. Håndbogens regler om forretningsgange m.v. giver ikke anledning til vurdering efter konkurrencelovens § 6, stk.1.

93. Garantireglerne og de særlige regler for anvendelse af Dankort på spillesteder er begrænsninger, der er aftalt mellem licenshavere og Dankort A/S.

94. Garantireglen, der kræver at kortudsteder over for kortindløser garantere at kortholders betaling vil blive indløst (op til 3.000 kr., hvis der er brugt PIN), begrænser parternes handlefrihed. Kortudsteder må ikke afvise at udligne indløseres betaling til betalingsmodtager, selv om der ikke er dækning på kontoen eller han i øvrigt ikke ønsker at samarbejde med den pågældende kortindløser. Styrelsen finder, at denne bestemmelse er omfattet af forbudet mod konkurrencebegrænsende aftaler, jf. konkurrencelovens § 6, stk. 2, nr.1. Pengeinstitutterne er indbyrdes konkurrenter på markedet og denne regel forpligter dem til et nærmere fastlagt samarbejde på fælles vilkår.

95. Reglerne om PIN-terminaler findes i håndbogen punkt 5.10.20. Helt tilsvarende regler for underskriftbaserede løsninger findes i punkt 5.10.21 (max 1.000 kr.), for fjernsalg i punkt 5.10.22 (max 1.000 kr.), for andre betalingsautomater uden PIN i punkt 5.10.23 (max 100\$) og for nødprocedurer i punkt 5.10.25 (afhængig af indløsningsaftale 3.000 kr. hhv. 1.000 kr.).

96. Spillestedsbegrænsningen kan derimod ikke anses for at indebære nogen mærkbar konkurrencebegrænsning, der er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk.1. Loftet på 3.000 kr. gælder for det enkelte kort. Der er ikke nogen begrænsning på, hvad der samlet kan bruges hos det enkelte spillested (fx ved at udstede checks eller bruge kontanter) eller af den enkelte kortholder. Kortholder kan også benytte kortet til at hæve kontanter fx i en automat og benytte disse midler til spil.

97. Bestemmelsen er sat ind for at forebygge overtræk i forbindelse med brug af Dankort på spillesteder, navnlig kasinoer, idet der er særlig risiko for overtræk på spillesteder. På den baggrund er pengeinstitutterne gået sammen om denne aftale, og den tekniske løsning, der gør det muligt at begrænse brugen af Dankort hos bestemte betalingsmodtagere.

98. Styrelsen finder ikke, at denne bestemmelse har til formål eller til følge at begrænse konkurrencen på markedet. Bestemmelsen indebærer således ikke nogen mærkbar konkurrencebegrænsning, der er omfattet af konkurrenceloven § 6, stk. 1.

99. De enkelte pengeinstitutter (kortudstedere) skal selv udarbejde prislister med alle gebyrer m.v. for anvendelse af deres Dankort. (Priserne for Dankort A/S behandles ikke i denne anmeldelse).

100. Dog har Dankort A/S forpligtet licenshaverne til ikke at opkræve gebyrer for spærring af kort, idet dette vil kunne medføre, at kunderne undlader at spærre kort, hvilket vil kunne føre til tab også for licenshaverne.

101. Styrelsen finder, at dette gebyrforbud ikke er konkurrencebegrænsende efter sit formål, ligesom det ikke kan tillægges nogen konkurrencebegrænsende virkninger.

102. Det samme gælder Dankort A/S' formidling af Forbrugerombudsmandens henstilling om at begrænse eventuelle gebyrer for fremfindning af notaer. Henstillingen skyldes, at Forbrugerombudsmanden ønsker at forbrugerne ikke fratages incitamentet til efterkontrol.

103. Tilsvarende gælder Forbrugerombudsmandens henstilling om ikke at sætte gebyrer på genbestilling af PIN-koder og kort, således at kunderne fratages incitamentet til sådanne genbestillinger.

Konklusion på § 6

104. Licensbestemmelserne indeholder ikke efter de forhold styrelsen er bekendt med bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan således meddeles en ikke indgrebserklæring efter § 9.

105. Dankort-håndbogens regler indeholder heller ikke efter de forhold styrelsen er bekendt med, bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan således meddeles en ikke indgrebserklæring efter § 9. Dette gælder dog ikke reglerne i håndbogen (DK 5.10.20 – 5.10.21 – 5.10.22 – 5.10.23 – 5.10.25) om at kortudsteder over for kortindløser garanterer at indløse betalinger op til et nærmere angivet beløb. Disse bestemmelser er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2. Der kan derfor ikke meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9 til disse regler.

Konkurrencelovens § 8

106. Der skal herefter vurderes, om betingelserne for en individuel fritagelse efter § 8, stk. 1, er til stede for Dankort-håndbogens regler om kortudsteders garanti over for kortindløser.

§ 8, stk. 1, nr. 1 – styrkelse af effektiviteten/fremme af udviklingen

107. Ifølge anmeldelsen er reglerne i Dankort-håndbogen medvirkende til at fremme såvel kortholders som betalingsmodtagers brug af kort ved køb af varer og tjenesteydelser. Det bidrager dermed til at styrke effektiviteten i distributionen og fremmer samtidig den tekniske og økonomiske udvikling.

108. Styrelsen er enig i, at reglerne om garanti er med til at sikre en effektiv distribution. Uden en garantiregel ville indløser have behov for en anden form for sikkerhed for at få sine penge. Dankortsystemet opererer ikke med saldokontrol for hver transaktion. Kortet tjekkes op mod et register, og hvis det ikke er spærret, gennemføres transaktionen inden for garantiens rammer. Saldokontrolsystemer findes, men de er mere omkostningskrævende. På den baggrund finder styrelsen, at betingelse nr. 1 er opfyldt.

§ 8, stk.1, nr. 2 – sikre forbrugerne en rimelig andel af fordelene ved aftalen

109. Alle forbrugere – såvel kortholdere som betalingsmodtagere har gavn af, at garantireglen er med til at sikre en udbredt anvendelse af Dankort. Det er derfor styrelsens vurdering, at betingelse nr. 2 er opfyldt

§ 8, stk.1, nr. 3 - ikke unødvendige konkurrencebegrænsninger

110. Kravet om en garanti for kortholders betaling er væsentlig for at dankortsystemet kan fungere hensigtsmæssigt. Kortudsteder kan imidlertid godt yde større garanti, og betalingsmodtager kan vælge at acceptere større betalinger uden garanti. Betalingsmodtager kan også i betalingssituationen kontakte kortudsteder direkte for at få en garanti. Det vil generelt dog være en for besværlig proces til, at det kan fungere i det daglige.

111. Styrelsen finder ikke at garantireglen, som den er udformet i Dankort-håndbogen udgør en unødvendig begrænsning. Garantibeløbet forekommer ikke unødvendigt højt, og det kan fraviges opad af kortudsteder. Dermed må betingelse nr. 3 anses for opfyldt.

§ 8, stk. 1, nr. 4, - ikke udelukkelse af konkurrencen

112. Licenshavere (kortudstedere) er ifølge anmeldelsen frit stillet til at indgå aftaler om højere garantigrænser og vil også frit kunne tilbyde kortholder og samarbejdsparter andre services. Betingelse nr. 4 kan således anses for opfyldt.

Konklusion på § 8

113. Dankort-håndbogens regler om kortudsteders garanti over for kortindløser/betalingsmodtager opfylder alle betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 1 – 4.

Samlet konklusion

114. Licensbestemmelserne indeholder ikke efter de forhold styrelsen er bekendt med bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan således meddeles en ikke indgrebserklæring efter § 9.

115. Dankort-håndbogens regler indeholder heller ikke efter de forhold styrelsen er bekendt med, bestemmelser, der falder ind under konkurrencelovens § 6, stk. 1. Der kan således meddeles en ikke indgrebserklæring efter § 9. Dette gælder dog ikke reglerne i håndbogen (DK 5.10.20 – 5.10.21 – 5.10.22 – 5.10.23 – 5.10.25) om at kortudsteder over for kortindløser garanterer at indløse betalinger op til et angivet beløb. Disse bestemmelser er omfattet af konkurrencelovens § 6, stk. 1, jf. stk. 2. Der kan derfor ikke meddeles en erklæring efter konkurrencelovens § 9 til disse regler.

116. Dankort-håndbogens regler om kortudsteders garanti over for kortindløser/betalingsmodtager opfylder imidlertid alle betingelserne for en individuel fritagelse efter konkurrencelovens § 8, stk. 1, nr. 1 – 4.

117. Fritagelsen gælder fra 23 august 2001 til 31. december 2005.

1 Rådsmødet den 29. august 2001

2 Lov om betalingskort mv. Efter lovens § 20 kunne kortudsteders omkostninger ved drift af betalingssystemet ikke pålægges betalingsmodtager. Folketinget har i maj 2000 vedtaget en ny lov, der erstatter betalingskortloven – lov nr. 414 af 31. maj 2000, lov om visse betalingsmidler. Ændringen af april 1999 blev videreført i betalingsmiddelovens, jf. § 14.

3 Rapporterne for 2000 og 2001 findes på www.ks.dk. Som bilag til disse er optrykt Betalingskortpanelets udtalelse.

4 Se nærmere: <http://www.finansraadet.dk/>

5 I første omgang flyttes alene indløsningen af kortbetalinger i den fysiske handel. Indløsningen af internet-transaktioner bliver liggende i PBS. Begrundelsen for dette er teknisk/sikkerhedsmæssig. Det er hensigten, at også internet-transaktionerne inden for en kortere periode skal flyttes til pengeinstitutterne.

6 Lovforslaget bortfaldt, da der blev udskrevet folketingsvalg.

7 Lov nr. 414 af 31. maj 2000, Lov om visse betalingsmidler.

8 For Visa/Dankort gælder som hovedregel, at Dankorddelen benyttes i Danmark, mens Visadelen kun kan benyttes uden for landets grænser.

9 Alle Dankort skal forsynes med PIN-kode, der entydigt kan identificere kortholder over for indløser.

10 Se fx <http://www.point.dk/>

11 Aftalen om sumclearing er anmeldt, og Konkurrencestyrelsen har i medfør af kl. § 9 givet Finansrådet en ikke-indgrebserklæring, jf. rådsmødet den 29. november 2000.

12 Aftalen om konti med check og /eller Dankort er anmeldt, og Konkurrencestyrelsen har i medfør af kl. § 9 givet Finansrådet en ikke-indgrebserklæring, jf. rådsmødet den 21. juni 2000.

13 Hævekortaftalen sikrer, at kortindehaver med Dankort kan hæve op til 2.000 kr. om dagen i en pengeautomat eller pengeinstitut. Aftalen er anmeldt, og Konkurrencestyrelsen har givet en fritagelse i medfør af kl. § 8.

14 Aftale om interbankgebyrer i betalingsformidlingen er anmeldt, og Konkurrencestyrelsen har

meddelt Finansrådet fritagelse efter kl. § 8, stk. 1 for interbankgebyraftalen, jf. rådsmødet den 31. januar 2001.

15 Off-line aftaler er aftaler, hvor terminalerne ikke er on-line til PBS fx forretninger med fluesmækkere.

16 EFT L 293 af 10. nov. 2001.

17 "Over-the-counter", dvs. fysiske betalinger ved kassen.

18 Lbkg. nr. 782 af 30. august 2001.